

FITA, CONTRA LA CONDEMNNA DEL COS

Les significacions del nu com a tema de l'obra d'art dins la tradició de l'art occidental són diverses. Hi ha el nu com a trasllat d'una iconografia pressuposada, derivada fonamentalment de l'art grec i repetida a bastament amb finalitats simbòliques (el Crist del Judici Final pintat per Miquel Angel) o per requeriment del tema (escenes històriques, literàries, clàssiques o orientals). Una variant d'ambdós aspectes és donada per la tradició del nu femení dins l'art contemporani (un nu ajagut de Matisse, per exemple), amb una implicació purament convencional com podria ésser la del tema de la natura morta. Hi pot haver, finalment, representacions plàstiques del nu amb finalitats veladament o explícitament eròtiques.

És evident que el nu, ultra les seves valors plàstiques, té unes clares connotacions alliberadores. No és estrany, en aquest sentit, que el poder –i especialment el poder eclesiàstic– hagi maldat tots temps per a dificultar-ne i reprimir-ne la lliure expressió, com a hereu qualificat d'una tradició judeo-cristiana que sempre ha condemnat el cos, car aquell poder –digui's església institucional o digui's franquisme– presentia que el plaer, joia màxima del cos, té una forta càrrega alliberadora i antiautoritària. El resultat, entre molts d'altres, és que la "pornografia" (i no vull entrar en judicis de valor sobre la seva existència o necessitat), comença quan hom inventa el vestit i l'habillament ja que, com tothom ha experimentat, l'erotisme va lligat més a l'embolcall i a l'artificialitat que no pas al pur nu. En últim extrem, i en contra del que podrien pensar els capellans o els acòlits amb un capellà-policia al cervell, no hi ha cosa més "casta" que un camp de nudistes. Entrar, doncs, amb raonaments de signe "moral" en allò que és profundament humà i natural és un solemne contrasentit que tots plegats, encara, estem pagant molt car.

S'ha de constatar, en aquest sentit, la gran tasca que molts artistes de tots els temps han emprès, amb la seva tossuda defensa de la lliure representació del cos humà nu, en contra dels tabús que condemnaven el nostre cos al terreny de l'ocult, "immoral" i "pecaminós" –i, en definitiva, del morbós—. Banderes d'aquest gran moviment alliberador i antiautoritari ho han estat també, darrerament, alguns dels moviments juvenils que han tingut lloc a Europa occidental, que amb això no feien més que connectar amb el capteniment ple de naturalitat que ja caracteritza algunes altres cultures no occidentals.

Hom a començat a vèncer, doncs, els tabús pseudomorals, però encara romanen alguns tabús artístics que reflecteixen una situació sexista del tot injusta. Em refereixo, és clar, en la constant fixació plàstica que encara es dona entre els artistes a l'entorn del cos femení, a partir d'unes idees

dominants que, bo i sustentar-se a vegades en determinats prejudicis estètics, no són més que la traducció de les idees profundament masclistes i antifeministes que el poder i la nostra societat encara preconitzen.

El mèrit d'aquesta sèrie de nus de Fita és que ha sabut apuntar, i fons enfrontar-s'hi, amb algunes de les qüestions que acabem d'apuntar. Ha començat a incloure el nu masculí formant part de la parella humana bàsica, convertint aquesta simple representació dels dos sexes en una composició d'una profunda càrrega significativa. Incidint en el mateix context, l'escultor-pintor converteix el tradicional tema del model i el mirall o de l'artista amb la model, en un diàleg carregat d'intencionalitat comunicadora. En Fita el nu no és un mer pretext plàstic, ni la simple i dèbil anècdota de la bellesa física, sinó una reflexió alliberadora sobre el cos humà, molt més enllà de les seves contingències –plaents o bé doloroses— físiques.

Aquest factor de reflexió i alhora de proposta de diàleg vé reforçat a partir dels elements plàstics distanciadors de què es val: delineacions vigoroses, taques i camps plàstics autònoms de la figura, manipulacions amb gestos plàstics i espirals vigorosos, descomposicions cubistitzants i expressionistes. És a dir, un llenguatge plàstic propi i ben sòlid que contribueix a allunyar qualsevol caiguda en l'anècdota o en la identificació sentimental, a fi de servir-nos íntegrament una lectura plàstica d'una forta càrrega humana i expressiva i, per tant, estètica en el seu sentit més profund.

JAUME FÀBREGA

Del catàleg "FITA, exposició de pintures". Cau Serrat - Tossa. Agost de 1980